НАУКОВА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ МЕХАНІЗМУ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ

Христина Юріївна ДЖУРА,

доктор філософії з галузі «Право»,
https://orcid.org/0000-0002-5596-5307

Без належного правового забезпечення неможливо втілити жодну із функцій держави та особливо соціальну, адже різноманіття напрямів її втілення та відмінності між ними унеможливлюють стандартизацію підходу до організації роботи органів державної влади, способів контролю та нагляду, шляхів виявлення соціальних потреб. Тому, питання правового забезпечення соціальної функції держави має бути більш глибокого дослідженне, що дозволить з'ясувати яким саме чином воно відбувається, які залучені суб'єкти та, що саме є ціллю забезпечення. Дане завдання можливо реалізувати за допомогою використання науково-теоретичної конструкції механізму.

Разом з тим, підходи до трактування механізму правового забезпечення, суттєво різняться. Не вирішеним залишається питання різниці й відмінностей між механізмами забезпечення, захисту, реалізації та регулювання. Уточнення потребує, як власне поняття механізму у праві, так й деталізація його мети, сутності й елементів в контексті соціальної функції держави. Слід наголосити, що сам правовий механізм є універсальною категорією, а тому для досягнення завдання із розкриття змісту забезпечення соціальної функції необхідним є виявлення відмінностей у структурі, взаємодії елементів й навіть залучених суб'єктів. Складність полягає у різновекторності соціальної функції держави, що об'єднує і соціальний захист, і соціальне обслуговування, і соціальне забезпечення, що обумовлює великий об'єм завдань та цілей, вимагає поєднання та координації суб'єктів із різною компетенцією.

На сьогодні, існує велика кількість підходів до тлумачення поняття механізму. До прикладу, Ю. Д. Древаль виділяє структурно-організаційний підхід, згідно з яким механізмом є сукупність певних складових елементів, що організовують певні явища або процеси, а також й структурно-функціональний, відповідно до якого складові елементи динамічно взаємодіють та функціонують [1, с. 58]. Тобто, для будь-якого механізму, зокрема й правового є характерною наявність внутрішньої структури та елементів. Такі елементи і відтворюють сутність певного явища чи процесу, так й для цього взаємодіють між собою. Динамічність є невід'ємною складовою механізму та водночас не повинна заважати досліджувати кожен із елементів самостійно та відокремлено.

На думку Н. Г. Єршової, правовим механізмом є комплекти юридичних засобів, що є нормативно закріпленими та створенні із орієнтацією на практичне використання суб'єктами заради реалізації своїх інтересів та досягнення певних цілей, що є наслідком правового регулювання відносин.

© Джура Х. Ю., 2023

Автор зауважує, що правовий механізм є цілісною, взаємопов'язаною структурою, що має свої стадії та суб'єктів, правові засоби (права й обов'язки, дозволи, приписи, презумпції) та варіанти їх взаємодії [2, с. 181]. Погоджуємося із автором щодо наявності в будь-якого правового механізму цілі його дій. Саме ціль об'єднує між собою дію усіх елементів, слугує причиною їх взаємозв'язку. Також, для будь-якого правового механізму є характерною практичність, тобто його структура повинна відображати практику описуваного правового явища чи процесу. У даному ж випадку, механізм повинен розкривати яким саме чином відбувається правове забезпечення соціальної функції держави.

Досліджуючи питання механізму забезпечення права на соціальний захист К. В. Бориченко визначає, що такий має комплексний характер та полягає у взаємозалежності й узгодженості, системності елементів та втілюється через різні заходи й засоби серед яких матеріально-технічні, спеціально-юридичні, організаційно-управлінські, ідеологічні та застосовуються і органами місцевого самоврядування, і органами державної влади, і підприємствами та організаціями й іншими інститутами громадянського суспільства, що долучаються в момент підтвердження, втілення, охорони й захисту права на соціальний захист [3, с. 3]. Механізм правового забезпечення безумовно взаємодіє із іншими фінансово-економічними чи управлінськими механізмами, оскільки спільними для них виступають суб'єкти забезпечення та навіть загальна мета соціального розвитку. Разом з тим, правове забезпечення обов'язково повинно використовувати виключно спеціально-юридичні методи впливу та відповідати нормативно-правовим актам в соціальній сфері. Щодо переліку суб'єктів, то необхідно відрізняти учасників відносин із забезпечення соціальної функції держави, адже одним із них обов'язково буде отримувач у вигляді всього населення, певної групи осіб чи особи, що потрапила в скрутне життєве становище та власне суб'єктів надання забезпечення, що виступають від імені держави.

Таким чином, можливо дійти висновку, що механізм правового забезпечення соціальної функції держави — це законодавчо врегульований комплекс взаємозалежних елементів, що спільною діють з метою створення усіх необхідних умов для реалізації державою своєї соціальної функції щонайбільш ефективно та швидко, підтримання сталого розвитку соціальної сфери, захисту її від політичних та економічних негативних впливів.

Список використаних джерел:

1. Древаль Ю. Д. До питання про сутність та зміст механізмів державного управління. *Вісник Національного університету цивільного захисту України*. Серія: Державне управління, 2014. Вип. 1. С. 57-63

2. Єршова Н. Г. Поняття правового механізму в контексті публічної політики: міжнародний досвід для України. Інвестиції: практика та досвід, *Державне управління*, 2020. № 19-20. С. 179-185

3. Бориченко К. В. Юридичний механізм забезпечення права на соціальний захист: дис. … канд. юрид. наук: спец. 12.00.05. Одеса, 2020. 478 с.

© Джура Х. Ю., 2023